

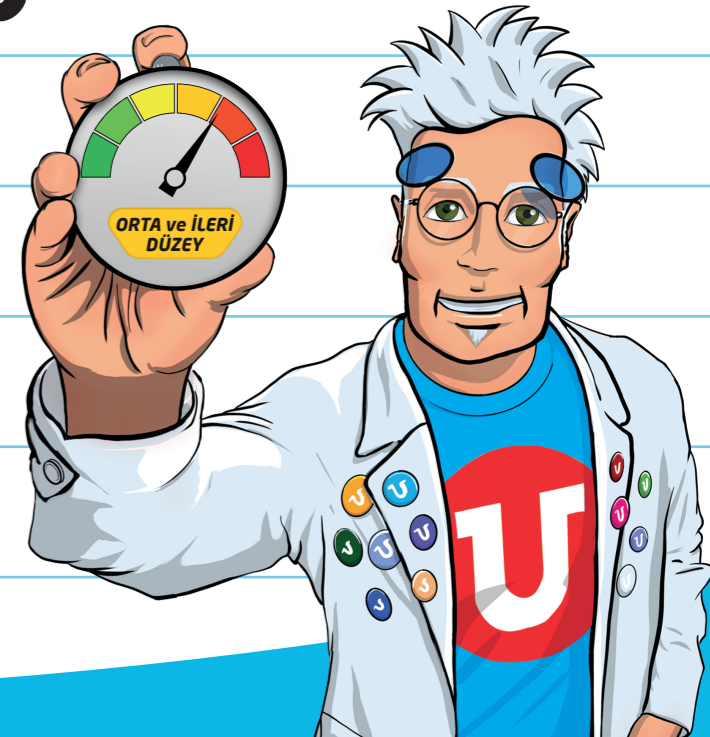
TYT Orta ve İleri Düzey
Türkçe Soru Bankası

Paragraf - İçerik

(Konu - Başlık - Ana Düşünce)

FATMA GÜL ÖRS

PARAGRAF- İÇERİK (KONU - BAŞLIK - ANA DÜŞÜNCE)

PARAGRAFİN KONUSU:

- Paragrafın konusu, paragrafta üzerinde durulan görüş, durum ya da düşüncedir.
- Yazar bu parçada ne üzerinde durmakta, ne anlatmakta, ne hakkında söz söylemektedir?" sorularının yanıtı paragrafın konusunu verir. Paragrafın konusu, parçayı yazan kişinin, okuyucuya iletmek istediği mesajı vermez. Yazarın, bu amaçla ulaşmak için kullandığı malzemeyi verir.

★ *Paragrafın konusuna ilişkin bilgiler aşağıdaki soru kalıplarıyla yoklanmaktadır:*

→ *Bu parçada aşağıdakilerden hangisinden söz edilmektedir?*

→ *Bu parçada yazar neden yakınmaktadır?*

→ *Bu parçada aşağıdakilerin hangisi üzerinde durulmaktadır?*

→ *Bu parçanın bütününde neden söz edilmektedir?*

Örnek:

- İslamiyet'in kabulünden önce Türklerin, başka hiçbir toplumun etkisinde kalmamış bir dilleri ve edebiyatları vardı. Her ilkel edebiyatta olduğu gibi, bu edebiyatta da şiirle büyü birlikte yürümekte ve dinsel törenler, önemli bir yer tutmaktaydı. Bunun yanı sıra ozan, baksı, şaman gibi adlarla anılan şairlerde olağanüstü güçler bulunduğu inanılırdı. Çoğu ortak ve sözlü ürünlerden oluşan bu edebiyatın en önemli bölümünü destanlar oluşturmaktaydı.

Konu:

YAYINLARI

Örnek:

→ Çocukluğumun kış sabahlarında, karla kaplı pencerelerin ak sessizliğine açardım gözlerimi. Dışarıya fırlardım. Karın temiz serinliği ciğerlerime dolardı. Ahırlarda atlar, doğum bekleyen inekler... Her tahta parçası bir kızak... Ayağın gömüleceği kadar yağmışsa kar, annem ekme tahtasını elime tutuştururdu. Tahtaya yapışık hamur kırıntıları ancak kara sürtünerek temizlenirdi. Dönüşte kızağımı ayna gibi gören annemin gözlerinde kar sevinçleri ışıldardı.

Konu:

YAYINLARI

PARAGRAFİN BAŞLIĞI:

→ Bir paragrafın başlığı, o paragrafın konusunun bulunmasıyla belirlenir. Konu bulunduktan sonra bu konuyu içeren bir veya birkaç sözcük o paragrafın başlığı olabilir.

Örnek:

→ 1960'lı yılların Türk filmlerinde karakterler, sanatlı ve özentili bir dille konuşulurdu. Oysa filmleri izleyen geniş kitleler böyle bir dille konuşmuyorlardı. Roman, öykü, hatta şiir dilinin sinemaya yanlış biçimde yansıtılmasından kaynaklandığını sandığım tuhaf bir durumdu bu. Romanda belki eğreti durmayan böyle bir dil, sinemada filmin estetiğini bozan bir öge olmaktaydı. Böyle bir dil salt salon filmlerinde değil, köy filmlerinde de görülürdü.

Başlık:

PARAGRAFİN ANA DÜŞÜNÇESİ:

- Paragrafın ana düşüncesi, paragrafın bütününe özetler niteliktedir. Bu yüzden bir cümleden oluşur. Bu cümle paragrafın tümünü kapsar nitelikte olmalıdır.
- ★ Bir paragrafın ana düşüncesini belirleyebilmek için şu soruların yanıtları aranmalıdır:
 - Bu paragrafta iletilmek istenen düşünce nedir?
 - Bu paragrafın yazılış amacı nedir?
 - Bu paragraf bir cümleyle özetlenmek istense bu cümle ne olmalıdır?
 - Bu paragrafta vurgulanmak istenen düşünce nedir?
 - Bu paragrafta konunun hangi yönü öne çıkmakta, konunun hangi yönü vurgulanmaktadır?

★ Ana düşünce cümlesinin yeri kesin değildir. Anlatıcı tümevarım yöntemini kullanmışsa sonda, tündengelim yöntemini kullanmışsa parçanın başında ya da ortasında bulunur.

★ Kimi paragraflarda ise ana düşünce cümlesi niteliğinde bir cümle bulunmaz. Parçayı yazan, okura iletmek istediği mesajı parçanın tümüne sindirir. Okur da yorum yoluyla ana düşünceye ulaşır.

Örnek:

→ Burada ormanın ruhu vardır. Kar çok yağdığında, karın ağırlığı altında kırılacak kadar eğilen dalların ağladığını, ilkbaharda çiçeklerin sevinçli bağırışlarını, yazın kuşların öterek hayata teşekkür ettiklerini, sonbaharda yağmur sonrası toprağı yarıp ortaya çıkan mantarların konuşmalarını duyarız biz. Doğaya duyarlı olan herkes zamanla duyabilir bu sesleri. Yeter ki bu duyarlılığı onlara kazandırabilelim.

Ana Düşünce:

YAYINLARI

Örnek:

“Mavi bir fil ve yeşil bir fare düşünülemez.” cümlesini okuduktan sonra, ne kadar uğraşsak uğraşalım, bu cümlede belirtilen düşünce yasağına uyamayız. Çünkü bu iki nesneyi düşünmemeyi düşündüğümüz anda ikisinin “resmi”, “hayali” ya da “görüntüsü” kafamızın içinden geçmeye başlar. Garip renklerdeki iki hayvan, tüm yasaları delerek artık beynin kıvrımları içindeki yolunu almaya başlamıştır.

Ana Düşünce:

YAYINLARI

Örnek:

- Çoğu eğitimci, çocuk öykülerini şekerle kaplanmış hap olarak görmek ister. Onlar için öykülerdeki eğitici yönün tatlı bir şeyle kaplanarak verilmesi yeterlidir. Oysa gerçek bir çocuk öyküsünde, bu iki ögenin birbiriyle kaynaştırılmadan verilmesi doğru olmaz. Çünkü öykünün iyi bir yazınsal yapıt olabilmesi için, ilaçla şeker birleşip yepyeni bir madde oluşmalıdır. Bu sağlanamamışsa öykünün amacına ulaşması beklenemez.

Ana Düşünce:

YAYINLARI

Örnek:

→ Bir gün bir baba oğluna timsahla kaplumbağanın öyküsünü anlatır. Babası çocuğuna der ki: "Bir timsah kaplumbağayı yutmak ister; kovalamaya başlar. Tam yakalayıp yutacağı sırada kaplumbağa kenara sıçrar ve bir ağaca tırmanır." Öykünün burasında çocuk hayretle: "Baba, hiç kaplumbağa ağaca çıkar mı?" Babası şu cevabı verir: "Çıkması lazımdı oğlum. Kurtulması için çıkması lazımdı."

Ana Düşünce:

YAYINLARI